

SECTION 1. GEOECONOMIC IMPACT OF THE WAR AND THE TRANSFORMATION OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-669-0-1>

GEOECONOMIC CONSEQUENCES OF THE WAR AND THE RESILIENCE OF MUNICIPAL ECONOMY OF UKRAINE IN THE NEW SYSTEM OF INTERNATIONAL ECONOMIC RELATIONS

ГЕОЕКОНОМІЧНІ НАСЛІДКИ ВІЙНИ ТА СТІЙКІСТЬ МУНІЦИПАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ В НОВІЙ СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН

Andriievska E. G.
*Postgraduate Student,
Borys Grinchenko Kyiv University
Kyiv, Ukraine*

Андрієвська Е. Г.
*аспірантка,
Київський університет
імені Бориса Грінченка
м. Київ, Україна*

Сучасний етап розвитку світової економіки характеризується глибокими трансформаційними процесами, які значною мірою обумовлені повномасштабною війною в Україні. Війна стала не лише безпечним і гуманітарним викликом, а й потужним геоекономічним чинником, що вплинув на структуру міжнародних економічних відносин, торговельні зв'язки, логістику та розміщення виробництва. Як показує практика в Україні, економічні процеси дедалі більше залежать від факторів безпеки, стабільності інфраструктури та доступу до зовнішніх ринків.

На мою думку, сьогодні відбувається не просто адаптація економік до кризових умов, а формування нової геоекономічної реальності, у якій змінюються підходи до економічної взаємодії між державами. Зокрема, спостерігається посилення ролі регіональних економічних об'єднань, переорієнтація торговельних потоків та зростання значення транспортних коридорів. Для України ці процеси мають особливе значення, оскільки країна фактично інтегрується в нову систему міжнародних економічних відносин у надзвичайно складних умовах.

Я вважаю, що ключовою особливістю сучасного етапу є те, що гео-економічні зміни відображаються не лише на рівні держави, а й безпосередньо на рівні територіальних громад. Саме муніципальний рівень забезпечує функціонування економіки в умовах війни, підтримує локальний бізнес, формує зайнятість населення та створює передумови для відновлення. Таким чином, дослідження гео-економічних наслідків війни доцільно здійснювати з урахуванням ролі муніципальної економіки як базового елемента стійкості держави в новій системі міжнародних економічних відносин.

Гео-економічні наслідки війни проявляються насамперед у порушенні глобальних і регіональних ланцюгів постачання, зміні напрямів міжнародної торгівлі та посиленні ролі логістики як ключового елемента економічної стабільності. Як показує практика в Україні, блокування морських портів на початкових етапах війни суттєво обмежило експортні можливості держави, що змусило переорієнтувати товарні потоки на західний напрямок через сухопутні коридори та альтернативні маршрути. Це призвело до збільшення вартості логістики, зростання навантаження на прикордонну інфраструктуру та змін у структурі експорту.

Водночас відбулося суттєве переформатування зовнішньоекономічних зв'язків України. За даними Національного інституту стратегічних досліджень, у 2025 році загальний товарообіг України становив 125,2 млрд дол. США, з яких експорт товарів склав 41,6 млрд дол. США [1]. При цьому значно зросла частка країн Європейського Союзу в структурі зовнішньої торгівлі, що свідчить про поступову інтеграцію України до європейського економічного простору. Я вважаю, що така переорієнтація має стратегічний характер і визначатиме економічний розвиток України у середньостроковій перспективі.

Суттєвим гео-економічним наслідком війни стало також руйнування виробничої та транспортної інфраструктури. За оцінками міжнародних організацій, обсяг прямих збитків Україні вже перевищує 195 млрд дол. США [2]. Це не лише ускладнює економічну діяльність, а й змінює географію розміщення виробництва, стимулюючи переміщення підприємств у більш безпечні регіони. Як показує досвід, такі процеси супроводжуються формуванням нових економічних центрів та зміною регіональної спеціалізації.

Вплив війни на економічну модель України проявляється у глибокій трансформації механізмів функціонування економіки, зміні ролі держави та посиленні залежності від зовнішніх ресурсів. Як показує практика в Україні, у перші роки повномасштабної війни ключовим завданням стало збереження базового функціонування економіки, що обумовило активізацію державного втручання, підтримку критичних

галузей та забезпечення макрофінансової стабільності. У цих умовах держава фактично взяла на себе координуючу роль у перерозподілі ресурсів та підтримці економічної активності.

Одним із важливих елементів трансформації стала релокація підприємств із зон активних бойових дій у більш безпечні регіони. За даними Міністерства економіки України, програма релокації дозволила перемістити сотні підприємств, значна частина з яких відновила свою діяльність на нових територіях [2]. Це сприяло збереженню робочих місць, підтримці виробництва та формуванню нових економічних центрів. Я вважаю, що цей процес став одним із ключових механізмів адаптації економіки до умов війни та одночасно вплинув на регіональну структуру господарства.

Водночас економіка України значною мірою залежить від міжнародної фінансової підтримки, що стало характерною ознакою сучасного етапу. Як показує досвід, зовнішнє фінансування дозволяє забезпечувати стабільність державних фінансів, підтримувати соціальні видатки та реалізовувати програми відновлення. За оцінками Національного банку України, у 2025 році економіка продемонструвала зростання на рівні близько 2 відсотків, попри складні умови функціонування [3]. Це свідчить про наявність адаптаційного потенціалу, але також підкреслює важливість зовнішньої підтримки.

Суттєвих змін зазнала і структура зовнішньої торгівлі. Переорієнтація експорту на європейські ринки, розвиток альтернативних логістичних маршрутів та поступове відновлення економічних зв'язків стали ключовими напрямками трансформації. Як показує практика, ці процеси супроводжуються підвищенням вимог до якості продукції, адаптацією до європейських стандартів та інтеграцією у нові виробничі ланцюги. На мою думку, це створює не лише виклики, а й нові можливості для економічного розвитку України.

Таким чином, війна спричинила формування нової економічної моделі, яка поєднує елементи державного регулювання, міжнародної підтримки та ринкових механізмів. Я вважаю, що подальший розвиток цієї моделі залежатиме від здатності забезпечити ефективну взаємодію між державою, бізнесом та міжнародними партнерами, а також від рівня адаптивності економіки до нових геоекономічних умов.

Важливим напрямом діяльності муніципалітетів стала підтримка малого і середнього бізнесу, який є основою місцевої економіки. Як показує досвід в Україні, громади сприяють релокації підприємств, надають адміністративну підтримку, допомагають із розміщенням виробництва та інтеграцією бізнесу в нові економічні умови. Це дозволяє не лише зберегти економічну активність, а й формувати нові локальні ринки праці. Я вважаю, що саме на цьому рівні найбільш чітко

проявляється взаємозв'язок між економічною стійкістю та ефективністю управління.

Фінансова спроможність територіальних громад також є важливим показником їх стійкості. За даними порталу «Децентралізація», за 9 місяців 2025 року доходи загального фонду місцевих бюджетів України склали понад 374 млрд грн [4]. Це свідчить про збереження фінансової бази місцевого самоврядування навіть в умовах війни. На мою думку, така динаміка підтверджує, що муніципальна економіка здатна не лише адаптуватися до кризових умов, а й виконувати функцію стабілізатора економічної системи в цілому. У цьому контексті муніципальний рівень виступає не лише як виконавець державної політики, а як самостійний суб'єкт економічного розвитку. Я вважаю, що це є однією з ключових змін, які відбулися під впливом війни.

Важливим напрямом є співпраця з міжнародними фінансовими організаціями та донорами, яка стала одним із ключових джерел фінансування відновлення інфраструктури та підтримки економічної активності. За оновленими оцінками Світового банку, загальні потреби України у відновленні перевищують 400 млрд дол. США [5]. Значна частина цих ресурсів спрямовується саме на місцевий рівень, що підсилює роль громад у процесах економічного відновлення. Я вважаю, що це формує нову модель взаємодії, у якій муніципалітети виступають важливими провідниками міжнародної економічної допомоги.

Разом з тим ефективність залучення та використання міжнародних ресурсів значною мірою залежить від інституційної спроможності місцевого самоврядування. Як показує досвід, громади, які мають налагоджені управлінські процеси, прозорі механізми прийняття рішень та досвід реалізації проєктів, демонструють значно вищі результати у залученні інвестицій та донорських коштів. На мою думку, саме інституційний фактор стає визначальним у забезпеченні ефективної інтеграції муніципального рівня у міжнародні економічні відносини.

Крім того, варто відзначити, що війна сприяла формуванню нових підходів до міжнародного економічного співробітництва, які базуються на принципах солідарності, підтримки та спільної відповідальності за відновлення. Міжнародні партнери активно залучаються до реалізації проєктів на місцевому рівні, що дозволяє прискорити відновлення та модернізацію інфраструктури. Я вважаю, що такі підходи можуть стати основою для формування більш стійкої та взаємопов'язаної системи міжнародних економічних відносин у майбутньому.

Отже, геоекономічні наслідки війни визначають не лише нові виклики, а й створюють передумови для формування більш стійкої економічної моделі, в якій ключову роль відіграють територіальні громади як активні учасники економічних і міжнародних процесів.

Література:

1. Національний інститут стратегічних досліджень. Зовнішня торгівля України товарами. Підсумки 2025 року. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/zovnishnya-torhivlya-ukrayiny-tovaramy-pidsumky-2025-roku> (дата звернення: 27.03.2026).
2. Міністерство економіки України. Програма релокації підприємств в Україні. URL: <https://me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=3e766cf9-f3ca-4121-8679-a99a> (дата звернення: 27.03.2026).
3. Національний банк України. Інфляційний звіт. 2025 рік. URL: <https://bank.gov.ua/ua/monetary/report> (дата звернення: 27.03.2026).
4. Портал «Децентралізація». Доходи місцевих бюджетів України у 2025 році. URL: <https://decentralization.ua/news/20059> (дата звернення: 27.03.2026).
5. Світовий банк. Швидка оцінка завданої шкоди та потреб на відновлення України (RDNA). URL: <https://www.worldbank.org/uk/programs/urtf> (дата звернення: 27.03.2026).
6. Кабінет Міністрів України. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки. Постанова від 05.08.2020 № 695. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/695-2020-p> (дата звернення: 27.03.2026).